

ÜNNEP ÉJJELÉN.

Sári dada már tizedszer kezdett bele Hófehérke történetébe, de a hét törpénél tovább sosem jutott, mert elbóbiskolt. Ha felriadt, ismét előlről kezdte. A méltóságos asszony nem igen vette észre, mert máshol jártak a gondolatai. De nem is vészett vele sokat, hiszen hallotta már kicsi kora óta Sári dadától jóegynéhányszor.

Oda-odapillantott a selymes ringatóra, amelyben egyhetes kisfia aludt. Oldalt, dagadó párnákkal kínálkozott a faragott, oszlopos ágy, amelyben a Borághok minden asszonya az anyaság első napjait feküdte. Az ólomkarikás ablakon gyéren ütött át a holdfény s viasságra kelt idebenn a kandallóban égő tölgyfahasábok izgatottan ugráló lángjával. Túl az ablakon álmódott az ünnepjében a decemberi kert s azon túl a végtelen rónaság, betakarva lágy hótakaróval.

Az ura a háznépével az éjféli misén volt. Néhány cselédasszony ügyelt a konyhán. A felsőházban Sári dada volt rajtuk kívül az egyetlen élő. A gyertya hamva nagyranöve gömbörcödött össze, vékony füstöt eresztve a boltíves menyezet felé. Inkább a tűz világított. Felvette a kisasztalról a betegkészségek közül a bársonyos imakönyvét, de nem nyitotta fel. Némán, csak lélekben fohászzkodott a maszületett Istenfiához, és az Istenanyjához, aki épp úgy szerette a gyermekét, mint ő a magát, hogy irasson jó sorsot a részére. Ne legyen nyűgbe verve! Ne kössék láncok, bilincsek! Szerethessen a szíve szerént, és választhassa azt, akit szeretni fog. Nem mint az anyja, a szegény, ráb anyja.

Az ablak megzörrent. Talán éjjeli madarat csalt oda a gyertyavilág, vagy egy álmodó faág nyujtózott felé. De nem, most ismét kopognak.

— Sári dada, valaki zörgeti az ablakot. Nézz csak ki.

Sári dada felriadt, belekezdett ismét a mesébe s csak ismételt szólításra eszmélt. Odacsoszogott az ablakhoz és kinyitotta az ólomba foglalt karikákból összerótt szárnyat. A külső ablak színtelen üveggel volt bevágva. Ott állott előtte Balog Pista, a környéken félve emlegetett betyár. Sári dada keresztet vetett.

— Jaj, minden jótélelék dicséri az Urat, mit akarsz itt héj!

— Nyissa ki, majd odabenn megmondom.

— Ki az és mit akar?

— Jaj Teremtőm lelkem, Balog Pista van odakünn, ozt be akar jönni.

— Mit akar?

— Hát nem nyitja?! Kitöröm ezt a rácsot és a falhoz paskolom azt a fattyút, ha bemegyek.

A méltóságos asszony felsikoltott. Tudta, hiába kiált segítségért, senki sincs a felsőházban s a betyár bizonynal nincs egyedül.

— Nyisd ki Sári dada, nyisd ki azonnal . . .

Sári remegve engedelmeskedett, felnyitotta a kulcsrajáró rácsot.

A betyár bevetette a szűrét, azután beugrott. Megragadta a vénasszony kezét s orra alá tartotta pisztolyát.

— Idehallgassék kend, vén boszorkány! Odaáll a sarokablakhoz a harmadik szobában s onnan vigyázza kend a templomajtót. Ahogy az első lélek kilép rajta, hírt aggyék kend, különben . . .

Többet nem szólt, de belökte a szomszéd szobába a félholt dajkát. Behúzta az ajtót, betette az ablakot s ott maradt állva, egy lépést se téve előbbre. Az arcáról eltűnt a keménység, a szeme nézése szomorúvá hajlott, de ahogy odatapadt a fiatal asszonyra, mellette a bölcsőre, felcsillant benne valami idegen öröm fénye. Az asszony várta a szavát, de hogy nem szólalt meg, ő maga kezdte.

— Ami kis érték van idehaza, ott leli abban a suplásban. A kulcsa ott van valahol az asztalon. Sokatérőt nem tart itthon az uram.

A legény végre szót adott. Lágyan csengett a hangja, mintha nem is ugyanaz az ember beszélne véle.

— Méltóságos asszony, én nem rabolni jöttem.

— Hát akkor mit akar?

— Méltóságos asszony, Pintyőke kisasszony, nem kell innen nékem semmiféle drága jószág.

A beteg felkönyökölt. Meglepetten kutatta a legény arcát. Odahaza, az apja házában, mikor még ispánkisasszony volt, ott hívták Pintyőke kisasszonynak.

— Ismer kend engem? Honnan? Mit akar itten?

— Pintyőke kisasszony . . . a gyerekekhez jöttem.

Az asszony ijedten hajlott a ringató felé, mikor a betyár egy lépést tett közelebb.

— A gyermekemet ne bánts! Fellármázom az egész falut, ha addig élek is.

— A gyerekekhez jöttem. Meg akarom csókolni. Csak egyszer. Az enyém.

— Kend meghibázott . . . Kend a világba beszél . . .

— Tudom, mit beszélek. Az a gyermek az enyém. Én vagyok az apja.

— Félek kendtől. Nincsen jószénél.

— Rég ismerem én a méltóságos asszonyt. Még amikor az ispán úr élt, meg a Sándor úrfi. Azt is tudom, amikor az úrfi miatt a tekintetes úr meglőtte magát.

Pintyőke lehajtotta a fejét. Lassan peregtek a szeméből a könnyek.

— Ne sírjék a kisasszonyka, — így jobban esik hívnom — nem akarom megszorítani a szómmal. Arra is emlékszem, — még most is fáj tőle a szívem — amikor az idevalósi méltóságos úr elvitte a jenőházi tisztí lakból ötlovas kocsiján.

Pintyőke felvetette a szemét. Szinte mentegetőzött.

— Nem tehettem másként. Sándorról volt szó, a bátyámról. A becsületéről.

— Tudom. Mindent tudok. Kiskocsis voltam akkoriban én ott. Nem is egész bérre, csak háromfertályra. A kisasszony nem igen ismert. Istennem . . . az ispán lánya és egy cselédgyerek . . . Háromfertályos . . . Amikor elvitték, elment vele a jobbik eszem is. Nem sok hasznom vették azóta nékem. Egyszer ozt összeakasztottam a kocsisgazdával, nekifáradtam a vasvillával, azután búcsút vettem a kapufélfától. Azóta járom az

erdőt. Erről a tájékról nem tudok messzebb szakadni. Jólesik, ha belopzom a kertbe és az ablak függönyén megláthatom legalább az árnyékát.

— Baj lehet belőle. Elfoghatják.

— Tudom. Nem sok még a vétkem, vér sincs a kezemen, de a törvény is nagy bűnöst csinál az apró betyárból a nagy panaszos szavára.

— Akkoriban, régen, egyszer vadászni mentek, — folytatta a legény — urak, asszonyságok, sok parádés vendég. Rohantak a paripák az erdő rakott útján s a kisasszonyka elől. A Ráró vitte, mint a szél s kicsi ostorával még inkább hajszolta sebesebb iramra. Mintha menekülni akart volna a vendégektől. Maradozott is a többi. Előbb egy hajításra, de a bükkös szélén, ahol megkerüli az út a Labanfojtó dombot, már puska-lövésnyire járt tőlük. Én fel a meredek ösvényen, át a hegyi vad bozóton. Jó utat megnyerek, hamarébb leérek a kanyarodóhoz s még egyszer láthatom. Hát jön is Ráró. Rohan, mint a vihar, szügybe vágott fejjel. Ahogy ozt a kőkereszt eléje tárja a kárjait, csak megtorpan előtte, két első lábával belekapál a semmibe, megfordul s a másik pillantásban már gazda nélkül rohan vissza.

— Ott feküdt a porban. A haja lebomlott, a két szeme talán örök álmra csukódott. Kőkény, galagonya tövisfalt vert elem, de én nem éreztem tüske szagatását, törtettem át rajtuk, hogy hamarébb érjem. Oh, hisz talán a szíve most dobban utolsót.

— Két orcája sápadt, pillája se mozdul, de a keble zihál. Távolról már zúgott az erdő a keresők zajától. Itt lehetnek rögvest és elveszik tőlem. Nem adom, nem adom! Felkaptam ölembe, vittem be a sűrűségbe. Azután ott robogott el tíz lépésre tőlem a riadt vendégsereg. Hogy elcsitult a lárma, odatérdeltem elébe. Feltéptem segíteni akaró kézzel a köntösét. Megállt bennem a vér a gyönyörűségtől. Csak néztem, néztem s a szívemet valami nagy fájás szorította marokra. Azt hittem ha megcsókolom, eloltom a lelkemben égő Gyehehnát. Oh, csak akkor lettem betyár, amikor megloptam orvul, maganemtudtában. Azután kivittem a kőkereszthez. A sűrűjéből vigyáztam a fáklyás cselédeket, akik rátaláltak. S azóta az a lopott gyönyörűség a poklommá lett, mert csak jobban epedek utána.

Pintyőke dermedten hallgatott és közben felderengett az emlékezésében valami, amitől félt és ami titokzatosan, némán mégis régen kísértett a gondolatai között. Ijedten nézett a legényre, aztán, ahogy rávetődött a szeme rőthajú urának az arcképére, összeborzadt. Gyenge reménnyel, hogy maga se hitte, megkérdezte:

— De a gyerek az uramé...?

— Vigyázza meg méltóságos asszony. Az ura arca, mint a holdvilág, oly fakó, a szeme savó, a haja pedig rőt, mint a tarló. Az én bőrömet még az anyám mellén fogta meg az Isten napja, a hajam fekete, a szemem sötét. Nézze meg méltóságos asszony a gyereket, kire hasonlít.

Pintyőke odahajolt önkéntelen a bölcső felé. Nyugodtan csámcsogott benne a csöppség. A bőre barna volt, mint az olaj, a haja fekete, mint a holló s ahogy egy pillanatra felvetette a szemét, az is sötét volt, mint az éjféli. Maga elé tekintett, elgondolkozott, valami magyarázatot keresett a rejtélyre.

Csend volt és a csendbe egyszerre belecsengett az éjféli harangszó.

Úrfelmutatás... Pintyőke lehajtotta a fejét s buzgón mea-culpázott, hogy az a kis boldogsága is bűnben fogant.

— Térjen igaz útra! — mondotta az asszony, mikor elhallgatott a harang.

— Hasztalan próbálnám. Ha én feltekintek erre az ablakra, csak betyárrá lennék ezerszer is újra.

— Menjen. Itt érhetik. Bántana, ha baja esnék.

— Megyek. Csak még arra kérem, fogadja el tőlem a kisasszony ezt a karikást, meg ezt a rézfokost. Kedves két jószágom. Egyebem sincsen. A fiannak hoztam.

— Köszönöm. Megőrzöm. Ha megnő, odatestálok néki.

— És még volna egy nagy, egy igen nagy kérésem...

— Szóljék csak bátran. Amit megtehetek...

— Méltóságos asszony... Pintyőke kisasszony... Az a csók ott a Szirtalján lopott csók volt...

Pintyőke megremegett.

— Az a csók lopott volt. Nem igaz szívből adott. Oly boldoggá tenne véle... ha megcsókolna szívből, a maga szántából.

Pintyőke nem felelt. A fejét lehajtotta mélyen a ziháló keblére.

— Haragszik? Ne haragudjon a szómért. Igaz, botorság volt tőlem. De nem is szóltam semmit. Csak ne haraguggyék. Megyek is inkább. Isten megáldja. Csendes jóéjtszakát... Méltóságos asszony... Pintyőke kisasszony...

Felvette a szűrét, helyrerázta a vállán s megindult lassan. Már odaért az ablakhoz, már ugrani készült, mikor Pintyőke odasikoltotta:

— A fiadat csókold meg!

A legény nem mert hozzányúlni, csak nézte könnyes szemmel a gögicselő babát a bölcsőben s csak nagy biztatásra csókolta meg csöpp kis kezét.

Aztán egyszerre, ellenállhatatlanul, tilalmas csókban megcsókolták egymást.

— Menj, menj, — mondotta az asszony, mikor feleszmélt. És felejts el mindent. Jobb lesz mindhármunknak.

A betyár nemre ingatta fejét. Mintha el lehetne feledni a szívünk dobogását. Könnyek barázdálták az arcát és nagyon lassan indult az ablak felé. Mikor fellépett és visszatekintett, ott látta a fiatal anyát a bölcsőre borultan zokogni. Vissza akart rohanni, de a kinyílt templomajtón idáig hallatszott az Ite, missa est szava. Megkeményítette a szívét, leugrott a párkányról s eltűnt a kert bokrai között.

Pintyőke lassan ocsúdott. Csengetett. Sári dada elszántan rohant be.

— Ne bántsd, ne bántsd!

Mikor meglátta egyedül úrnőjét, igen megjött a bátorsága s ugyan csak szidalmazni kezdte az akasztófavirágot. Az asszony rászólt és elhallgattatta.

— Sári dada, tedd be az ablakot és ha szeretsz, egy szót se az egészről. Senki se tudjon róla. Ezt a karikást, meg fokost pedig tedd oda az alsó fiókba, ahol a lánykori emlékeimet meg az édesanyám képét őrzöm.

Tárnai István.

Lehetetlen prórium és létektan - silányság - érzelmes és haggó
máry és member.

Beita
prórium
Csapj fel
szirtalján